

Sygn. akt XII C 293 / 20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2021 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu XII Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **Sędzia SO Krzysztof Rudnicki**

Protokolant: **Iga Witkowska**

po rozpoznaniu w dniu 19.11.2021 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **P. H.**

przeciwko **(...) S.A. w W.**

o ustalenie i zapłatę

I. ustala, że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF zawarta w dniu 18.12.2006 r pomiędzy (...) S.A. w W. (obecnie (...) S.A. w W.) oraz P. H. jest nieważna;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda:

a) 199.919,37 zł (sto dziewięćdziesiąt dziewięć tysięcy dziewięćset dziewięćnaście złotych, trzydzieści siedem groszy) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 19.05.2020 r. do dnia zapłaty,

b) 57.228,04 CHF (pięćdziesiąt siedem tysięcy dwieście dwadzieścia osiem franków szwajcarskich, cztery centymy) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 19.05.2020 r. do dnia zapłaty;

III. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

IV. zasądza od pozwanego na rzecz powoda **14.617 zł** kosztów procesu.

XII C 293 / 20

UZASADNIENIE

W dniu 12.03.2020 r. powód P. H. wystąpił przeciwko (...) S.A. w W. o:

1. ustalenie, że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 18.12.2006 r., zawarta pomiędzy (...) S.A. w W. oddziałem (...) w Ł. (którego następcą prawnym jest pozwany) a powodem jest nieważna;

2. zasądzenie od pozwanego 199.919,37 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty;

3. zasądzenie od pozwanego 57.228,04 CHF zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,

ewentualnie ustalenie, że postanowienia § 1 ust. 3, § 1 ust. 3A, § 1 ust. 8, § 3 ust. 3, § 7 ust. 1, § 11 ust. 4, § 13 ust. 5, § 16 ust. 3, § 29 ust. 1 i 2 umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z

dnia 18.12.2006 r., zawartej pomiędzy (...) S.A. w W. Oddziałem (...) w Ł. (którego następcą prawnym jest pozwany) a powodem, są nieważne oraz zasądzenie od pozwanego 108.837,63 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Ponadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że zawarł z (...) S.A. umowę kredytu waloryzowanego kursem CHF. Umowa została w całości opracowana przez Bank, zawiera jednostronnie przygotowane klauzule umowne, stanowi typowy wzorzec umowny, który nie podlegał negocjacjom. Z powodem nie rozmawiano o ryzyku walutowym, na które zostanie wystawiony w związku z powiązaniem kredytu z walutą szwajcarską, jak również o tym, w jaki sposób Bank będzie ustalał dowolnie wysokość świadczeń w chwili wypłaty kredytu i w chwili spłaty kredytu. Ryzyko kursowe, na jakie został wystawiony powód, jest niczym nieograniczone. Po ok. 13 latach regularnych rat zobowiązanie powoda wobec pozwanego było o k. 53.351 zł wyższe od kwoty wypłaconego kredytu.

Powód podniósł, że z uwagi na niedozwolone klauzule umowne umowa kredytu jest nieważna. Umowa pozostawiła pozwanemu swobodę w ustaleniu wielkości zobowiązania powoda. Z kolei bez klauzuli wiążącej umowę z walutą szwajcarską umowa nie zostałaby zawarta, co skutkuje jej nieważnością.

W przypadku uznania umowy za nieważną powodowi przysługuje zwrot kwot 199.919,37 zł oraz 57.228,04 CHF uzyskanych przez pozwanego od powoda w okresie od 18.12.2006 r. do 09.12.2019 r. tytułem realizacji zobowiązań wynikających z umowy jako dokonanych bez podstawy prawnej, a tym samym będących świadczeniami nienależnymi.

Powód wskazał także, iż posiada interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności umowy z uwagi na niepewność stosunku prawnego, nie istnieje możliwość definitywnego zakończenia sporu na przyszłość.

Szczegółowe uzasadnienie stanowiska powoda przedstawione jest na k. 4-82 akt sprawy.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda kosztów procesu.

Pozwany podniósł zarzuty:

- braku interesu prawnego po stronie powoda uzasadniającego żądanie ustalenia,
- przedawnienia roszczenia powoda za okres do dnia 10.03.2010 r.,
- nieudowodnienia roszczenia powoda,
- braku podstaw żądania odsetek od dnia wniesienia pozwu.

Pozwany podniósł, iż brak jest podstaw do uznania umowy kredytu zawartej z powodem za nieważną. Umowa ta spełnia wymogi przewidziane dla umowy kredytu w art. 69 pr. bank. Nie można zgodzić się, że doszło do rażącego naruszenia interesów konsumenta, jak również do naruszenia dobrych obyczajów. Nie występuje też przesłanka warunkująca wystąpienia przez powoda z roszczeniem o zwrot nienależnego świadczenia. To powód pozostaje wzbogacony kosztem Banku.

Szczegółowe uzasadnienie stanowiska pozwanego przedstawione jest na k. 381-428 akt sprawy.

W piśmie procesowym z dnia 27.07.2020 r. powód wskazał, że wyraża wolę unieważnienia umowy, jest świadomy konsekwencji z tego płynących oraz godzi się ze skutkami ze prawnymi i finansowymi upadku umowy w drodze ustalenia przez Sąd, że umowa nie istnieje, ze względu na swoją nieważność. Powód oświadczył, że nie wyraża zgody na uzupełnienie umowy.

Sąd ustalił w sprawie następujący stan faktyczny.

Powód P. H. był zainteresowany zaciągnięciem kredytu na zakup domu jednorodzinnego.

W dniu 04.10.2006 r. powód – na formularzu (...) S.A. w W. – (...) – za pośrednictwem doradcy finansowego z firmy (...) S.A. K. S. złożył wniosek o udzielenie kredytu dla osób fizycznych w ramach (...) hipotecznego z przeznaczeniem na zakup domu jednorodzinnego i refinansowanie poniesionych nakładów związanych z zakupem w kwocie 500.000 zł, indeksowanego do waluty CHF, na okres 360 miesięcy, ze spłatą w systemie równych rat kapitałowo-odsetkowych.

W dniu 04.10.2006 r. powód złożył pisemne oświadczenie, że pracownik (...) S.A. przedstawił jemu w pierwszej kolejności ofertę kredytu hipotecznego w złotych, natomiast po zapoznaniu się z ofertą zdecydował, że dokonuje wyboru oferty kredytu hipotecznego denominowanego w walucie obcej mając pełną świadomość ryzyka związanego z tym produktem, a w szczególności tego, że niekorzystna zmiana kursu waluty spowoduje wzrost comiesięcznych spłat oraz wzrost całego zadłużenia, a także że został poinformowany przez pracownika (...) S.A., o ponoszeniu ryzyka zmiany stopy procentowej. Powód oświadczył, że jest świadomy ponoszenia obu rodzajów ryzyk, związanych z wybranym przez niego produktem kredytowym.

Pośrednik poinformował powoda, że nie ma zdolności kredytowej dla uzyskania standardowego kredytu w złotych polskich, ma ją natomiast dla kredytu indeksowanego do CHF. Wbrew złożonemu oświadczeniu nie otrzymał oferty kredytu złotowego. Podczas spotkania z doradcą nie były sporządzane symulacje na wypadek zmiany kursu CHF na przyszłość ani przedstawiane historyczne kursy tej waluty.

/ dowód: wniosek o udzielenie kredytu wraz z załącznikami – k. 483-489; zeznania powoda P.

H. – e-protokół z dnia 05.02.2021 r. 00:02:11-00:34:23 k. 710-711 i 713 /

W dniu 13.09.2006 r. Z. O. i M. O. jako sprzedający oraz P. H. jako kupujący zawarli przed notariuszem R. B. we W. w formie aktu notarialnego, rep. (...), przedwstępną umowę sprzedaży, której przedmiotem było zobowiązanie do sprzedaży nieruchomości położonej w M., gmina O., działki nr (...), zabudowanej budynkiem mieszkalnym, o łącznej powierzchni 5.069 m², dla której Sąd Rejonowy w Oławie prowadził KW nr (...).

Cena sprzedaży wynosiła 500.000 zł, z czego 30.000 zł została uiszczona tytułem zadatku, natomiast 470.000 zł powód zobowiązał się zapłacić w terminie 5 dni roboczych od dnia podpisania przyrzeczonej umowy sprzedaży (kwota miała zostać częściowo przeznaczona na spłatę wierzytelności zabezpieczonej hipoteką).

Strony ustaliły, że zawarcie przyrzeczonej umowy sprzedaży nastąpi do dnia 15.12.2006 r.

/ dowód: przedwstępna umowa sprzedaży z dnia 13.09.2006 r., rep. (...) – k. 476-478 /

W dniu 18.12.2006 r. (...) S.A. wydał decyzję kredytową nr (...), którą przyznał powodowi kredyt w kwocie 528.000 zł, waloryzowany do CHF.

/ dowód: decyzja kredytowa nr (...) – k. 490 – 491 /

W dniu 18.12.2006 r. (...) S.A. w W. Oddział (...) w Ł. (zwany dalej (...)) oraz P. H. zawarli umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF.

Kredyt był przeznaczony na sfinansowanie zakupu działki gruntu nr (...) zabudowanej domem jednorodzinnym oraz działki gruntu nr (...), położonych w miejscowości M. (kwota 470.000 zł); refinansowanie poniesionych nakładów (kwota 10.000 zł) oraz finansowanie opłat okołokredytowych (kwota 48.000 zł) (§ 1 ust. 1 oraz § 2 ust. 1-5).

Bank udzielił powodowi kredytu w kwocie 528.000 zł waloryzowanego kursem CHF (§ 1 ust. 2 i 3). Kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na dzień 15.12.2006 r. według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) S.A. wynosiła 228.018,65 CHF (§ 1 ust. 3A).

Kwota kredytu wyrażona w CHF miała zostać określona na podstawie kursu kupna waluty w CHF w tabeli kursowej (...) S.A. z dnia i godziny uruchomienia kredytu (§ 1 ust. 2 i 3 oraz § 7 ust. 1).

Okres kredytowania wynosił 360 miesięcy – do dnia 05.01.2037 r. (§ 1 ust. 4 oraz § 7 ust. 2).

Kredyt miał być spłacany w malejących ratach kapitałowo-odsetkowych, płatnych 5 dnia miesiąca (§ 1 ust. 5 i 6).

Prowizja Banku wynosiła 1,5 % kwoty kredytu, tj. 7.920 zł. (§ 1 ust. 7).

Na dzień wydania decyzji kredytowej oprocentowanie kredytu w stosunku rocznym wynosiło 3,01 %, marża Banku wynosiła 1,20 %; w okresie ubezpieczenia spłaty kredytu w (...) S.A. i (...) S.A. oprocentowanie kredytu ulegało podwyższeniu o 1,00 p.p. i wynosiło 4,01 %; oprocentowanie dla należności przeterminowanych wynosiło 5,86 % (§ 1 ust. 8 i 9).

Zbywcami nieruchomości byli Z. i M. O. (§ 1 ust. 10).

Zabezpieczenie kredytu stanowiły (§ 3):

- 1) hipoteka kaucyjna do kwoty 792.000 zł ustanowiona na nieruchomości położonej w M., gmina O., działki gruntu nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Oławie prowadzi KW nr (...);
- 2) przelew na rzecz (...) praw z umowy ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości obciążonej hipoteką na kwotę nie niższą niż 480.000 zł;
- 3) ubezpieczenie niskiego wkładu własnego w (...) S.A. i opłacenie składki na 36-miesięczny okres ubezpieczenia w wysokości 3,50 % różnicy pomiędzy wymaganym wkładem własnym kredytobiorcy a wkładem wniesionym faktycznie przez kredytobiorcę, tj. 5.040 zł, przy czym kredytobiorca zobowiązał się do kontynuacji ubezpieczenia i opłacenia składki ubezpieczeniowej w wysokości 3,50 % w razie braku spłaty zadłużenia objętego ubezpieczeniem oraz wystąpienia innych zdarzeń kończących ubezpieczenie w okresie pełnych 36 miesięcy.

Zabezpieczenie kredytu na okres przejściowy – do czasu ustanowienia hipoteki – stanowiło ubezpieczenie spłaty kredytu w (...) S.A. i (...) S.A. (§ 3 ust. 6).

Termin przedstawienia odpisu z prawomocnie wpisaną hipoteką na rzecz Banku upływał w dniu 30.04.2007 r. (§ 3 ust. 7).

Wyplata kredytu miała być dokonana w sposób następujący (§ 5 oraz § 8 ust. 4):

- 470.000 zł – na rachunek zbywcy wskazany w akcie notarialnym,
- 10.000 zł – na rachunek kredytobiorcy tytułem refinansowania poniesionych nakładów,
- 48.000 zł – na rachunek kredytobiorcy tytułem refinansowania opłat okołokredytowych.

Spłata kredytu miała następować na podstawie nieodwołanego zlecenia przelewu z rachunku (...) nr (...) (§ 6 oraz § 13).

Uruchomienie kredytu miało nastąpić jednorazowo po spełnieniu następujących warunków (§ 8 ust. 1 w zw. z § 4 ust. 2):

- 1) podpisaniu umowy;
- 2) uiszczeniu przez kredytobiorcę wpłaty z tytułu prowizji;
- 3) ustanowieniu prawnych zabezpieczeń spłaty kredytu;

4) złożeniu pisemnego oświadczenia o poddaniu się egzekucji przez ewentualnych poręczycieli;

5) przedłożeniu przez właściciela nieruchomości oświadczenia w formie pisemnej o ustanowieniu hipoteki w trybie przepisu art. 95 ust. 4 pr. bank.: przedstawieniu aktu notarialnego umowy sprzedaży działki gruntu nr (...) zabudowanej domem jednorodzinny oraz działki gruntu nr (...) położonych w miejscowości M., potwierdzającego cenę nabycia nieruchomości, tj. 500.000 zł, wniesienie środków własnych przez kredytobiorcę w wysokości 30.000 zł; przedłożeniu oświadczenia kredytobiorcy o rezygnacji z zaciągnięcia kredytu w innym banku, którego przedmiotem kredytowania miałyby być inwestycja finansowana kredytem udzielonym przez bank; przedłożenie oryginalnego oświadczenia, w którym kredytobiorca wyrazi zgodę na wpisanie hipoteki do KW nr (...) obejmującej działkę nr (...).

Kredyt był oprocentowany według zmiennej stopy procentowej, przy czym wysokość zmiennej stopy procentowej w dniu wydania decyzji kredytowej ustalona została jako stawka bazowa LIBOR 3M z dnia 29.09.2006 r. powiększona o stałą w całym okresie kredytowania marżę (...) w wysokości 1,20 % (§ 10 ust. 1 i 2).

O każdej zmianie oprocentowania (...) miał zawiadamiać kredytobiorców i poręczycieli na piśmie (§ 10 ust. 5).

W przypadku zmiany stóp procentowych w (...) zmiana oprocentowania kredytu następowała w dniu spłaty najbliższej raty wynikającej z harmonogramu spłat, której płatność wypadała po dniu, od którego obowiązywało zmienione oprocentowanie w (...) (§ 10 ust. 6).

Kredyt miał być spłacany w ratach kapitałowo-odsetkowych w terminach i kwotach określonych w harmonogramie spłat (§ 11 ust. 1).

Harmonogram spłat stanowił załącznik nr 1 i integralną część umowy i miał być doręczony kredytobiorcy listem poleconym w terminie 14 dni od daty uruchomienia kredytu; harmonogram sporządzany był w CHF (§ 11 ust. 2).

Raty miały być płatne w dniu 5 każdego miesiąca, z tym, że pierwsza rata kapitałowo-odsetkowa była płatna po co najmniej 28 dniach od daty uruchomienia kredytu, nie później jednak niż po 61 dniach od daty uruchomienia kredytu (§ 11 ust. 3).

Raty kapitałowo-odsetkowe miały być spłacane w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) S.A., obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50 (§ 11 ust. 4).

(...) pobierał odsetki za okres od dnia powstania zadłużenia do dnia poprzedzającego spłatę kredytu; w przypadku wcześniejszej spłaty (...) pobierał odsetki za okres wykorzystania kredytu do dnia poprzedzającego wcześniejszą spłatę kredytu (§ 11 ust. 6).

W przypadku naruszenia przez kredytobiorcę warunków umowy, a w szczególności w przypadku, gdy (§ 15 ust. 1):

1) w terminie określonym w umowie nie dokonał spłaty raty kapitałowo-odsetkowej lub części raty kapitałowo-odsetkowej lub

2) w umówionym terminie nie dokonał spłaty należnych (...) prowizji, opłat i innych należności, (...) mógł podjąć działania upominawcze z wypowiedzeniem umowy włącznie.

Okres wypowiedzenia umowy wynosił 30 dni od dnia doręczenia wypowiedzenia, przy czym za datę wypowiedzenia miała być uważana również data pierwszego awizowania przesyłki poleconej, wysłanej pod ostatni znany (...) adres kredytobiorcy (§ 15 ust. 3).

Następnego dnia po upływie okresu wypowiedzenia wszelkie zobowiązania wynikające z umowy stawały się wymagalne i kredytobiorca zobowiązany był do niezwłocznej spłaty wszystkich wymagalnych należności (§ 15 ust. 4).

Nieopłacone w terminie określonym w umowie lub następnego dnia po okresie wypowiedzenia, wierzytelności (...) z tytułu umowy były traktowane jako zadłużenie przeterminowane, a rata kapitału, lub w przypadku wypowiedzenia umowy kwota kapitału, jako kapitał przeterminowany (§ 16 ust. 1).

Od kapitału przeterminowanego (...) miał naliczać odsetki w wysokości określonej w tabeli oprocentowania w walutach obcych, której wysokość wyznaczana była jako suma oprocentowania nominalnego określonego w § 1 ust. 8 z zastrzeżeniem § 10 i marży Banku (§ 16 ust. 2).

Integralną część umowy stanowił „R. (...) (...)”; kredytobiorca oświadczył, że zapoznał się z tym dokumentem i uznaje jego wiążący charakter (§ 26 ust. 1).

Do przygotowanego przez Bank tekstu umowy nie były wprowadzane żadne zmiany, poprawki, w szczególności pochodzące od powoda.

/ dowód: umowa kredytu z dnia 18.12.2006 r. nr (...) z załącznikami – k. 90-99 i 492-

496 /

W dniu 20.12.2006 r. Z. O. i M. O. jako sprzedający oraz P. H. jako kupujący zawarli przed notariuszem R. B. we W. w formie aktu notarialnego, rep. (...), umowę sprzedaży nieruchomości, której przedmiotem była nieruchomość zabudowana budynkiem mieszkalnym, położona w M., gmina O., działki nr (...), o łącznej powierzchni 5.069 m².

Cena sprzedaży wynosiła 500.000 zł i miała zostać zapłacona w sposób wskazany w przedwstępnej umowie sprzedaży, rep. (...), przy czym z kwoty 470.000 zł kwota 213.000 zł miała zostać zapłacona M. i Z. O. do dnia 27.12.2006 r. (na rachunek bankowy) celem spłaty wierzytelności zabezpieczonej hipoteką umowną na rzecz (...) S.A., która na dzień 19.12.2006 r. wynosiła 56.673,92 zł, zaś pozostała kwota 257.000 zł do dnia 27.12.2006 r. (na inny rachunek bankowy sprzedających) przez (...) S.A. w W. Oddział (...) w Ł. ze środków z udzielonego powodowi kredytu.

Powód oświadczył, że w związku z udzieleniem mu w dniu 18.12.2006 r. przez (...) S.A. w W. Oddział (...) w Ł. kredytu w wysokości 528.000 zł waloryzowanego kursem CHF, oprocentowanego według zmiennej stopy procentowej, ustanawia na nieruchomości będącej przedmiotem umowy na rzecz tego Banku na zabezpieczenie spłaty kwoty kredytu, odsetek, prowizji oraz innych kosztów i należności ubocznych hipotekę kaucyjną do kwoty 792.000 zł.

/ dowód: wydruk elektronicznej KW nr (...) – k. 112-116; umowa sprzedaży z dnia

20.12.2006 r., rep. (...) – k. 479-482 /

W dniu 20.12.2006 r. powód złożył w Banku wniosek o odblokowanie środków z kredytu przeznaczonego na zakup działki gruntu nr (...) zabudowanej domem jednorodzinny i działki nr (...) położonych w M., refinansowanie poniesionych nakładów oraz refinansowanie opłat okołokredytowych.

/ dowód: wniosek o odblokowanie środków – k. 497 /

Kredyt udzielony powodowi został uruchomiony w dniu 22.12.2006 r. poprzez przelew 528.003 zł.

Suma kredytu wyrażona w walucie waloryzacji wynosiła 226.531,67 CHF. Bank pobrał prowizję w kwocie 7.920 zł.

Według pierwotnie wystawionego harmonogramu spłat z dnia 22.12.2006 r. pierwsza rata kredytu wynosiła 1.459,58 CHF, następne (nr 2-359) po 1.099,86 CHF, ostatnia (nr 360) 1.314,52 CHF, tj. łącznie 396 523,98 CHF.

/ dowód: zaświadczenie z dnia 02.01.2020 r. – k. 117-130; harmonogram spłat – k. 498-502 /

Umowa nr (...) z dnia 18.12.2006 r., była kilkakrotnie aneksowana.

Aneksiem z dnia 13.10.2011 r. strony postanowiły, że:

1. Bank zapewni kredytobiorcy możliwość dokonywania zmian waluty spłaty kredytu hipotecznego dla osób fizycznych (...) waloryzowanego kursem CHF ze złotych na walutę waloryzacji i z waluty waloryzacji na złote;
2. każdorazowa zmiana waluty miała być dokonywana na podstawie dyspozycji zmiany waluty spłaty złożonej przez kredytobiorcę za pośrednictwem (...), a także za pośrednictwem systemu transakcyjnego dostępnego na stronie internetowej banku;
3. spłata kredytu w walucie waloryzacji była możliwa z rachunku (...) prowadzonego przez Bank w walucie waloryzacji; do otwarcia rachunku (...) niezbędne było złożenie dyspozycji otwarcia rachunku oraz zawarcie w formie pisemnej umowy o prowadzenie bankowych rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych.

W dniu 18.11.2011 r., strony zawarły aneks nr (...) do umowy nr (...), w którym postanowiły, że termin spłaty kredytu następuje 15 dnia każdego miesiąca.

Na mocy aneksu z dnia 01.06.2012 r. strony ustaliły dzień spłaty kredytu na 28 dzień każdego miesiąca.

Ostatecznie na mocy aneksu z dnia 25.02.2015 r. strony wróciły do pierwotnego założenia, zgodnie z którym spłata kredytu miała nastąpić 5 każdego miesiąca.

Na podstawie aneksu zawartego w dniu 19.12.2013 r. strony postanowiły o odroczeniu spłaty kapitału i zawieszeniu spłaty rat kapitałowych w okresie kolejnych 6 lat, licząc od daty płatności raty o najbliższym terminie wymagalności.

Na podstawie kolejnych aneksów, zawartych w dniach 16.06.2014 r. oraz 10.09.2014 r., strony postanowiły o odroczeniu spłaty kapitału i zawieszeniu spłaty rat kapitałowych w okresie kolejnych 3 lat licząc od daty płatności raty o najbliższym terminie wymagalności. Odroczenie w spłacie kapitału kredytu nie powodowało zawieszenia spłaty rat odsetkowych w okresie odroczenia.

/ dowód: aneks z dnia 13.10.2011 r. – k. 503-504; aneks nr (...) dnia 18.11.2011 r. – k. 107 i 505;

aneks z dnia 01.06.2012 r. – k. 105-106 i 506; aneks z dnia 25.02.2015 r. – k. 507; aneks

z dnia 19.12.2013 r. – k. 103-104; aneks z dnia 16.06.2014 r. – k. 101-102; aneks z dnia

10.09.2014 r. – k. 99-100 /

Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...) przewidywał, że:

- Rozdział I.1 – (...) były planami finansowymi dającymi prawo do skorzystania z oferty produktowej (...) na zasadach określonych w oddzielnych regulaminach, lecz zgodnie z tabelą oprocentowania oraz taryfą prowizji i opłat bankowych dla (...);

- Rozdział I.2 – w ramach (...) występowały oferty w złotych oraz w walutach;

- Rozdział III § 1 ust. 2 – (...) udzielał kredytów i pożyczek złotych waloryzowanych kursem następujących walut wymienialnych: USD/ EURO/ CHF lub innych walut wskazanych przez (...), według tabeli kursowej (...) S.A.;

- Rozdział III § 1 ust. 3 – w okresie spłaty kredytu (...) mógł dokonać zmiany waluty będącej podstawą waloryzowania na pisemny wniosek kredytobiorcy;

- Rozdział III § 1 ust. 4 – kredyt waloryzowany udzielany był w złotych, przy jednoczesnym przeliczeniu na wybraną przez kredytobiorcę walutę;

- Rozdział III § 24 ust. 2 – wysokość każdej raty odsetkowej lub kapitałowo-odsetkowej kredytu waloryzowanego kursem przyjętej waluty była określona w tej walucie, natomiast jej spłata była dokonywana w złotych po uprzednim jej przeliczeniu według kursu sprzedaży danej waluty, określonym w tabeli kursowej (...) S.A. na dzień spłaty;

- Rozdział III § 24 ust. 3 – wysokość rat odsetkowych i kapitałowo-odsetkowych kredytu waloryzowanego wyrażona w złotych, ulegała comiesięcznej modyfikacji w zależności od kursu sprzedaży waluty, według tabeli kursowej (...) S.A. na dzień spłaty;

- Rozdział III § 32 ust. 3 – w przypadku kredytów złotych waloryzowanych kursem waluty, bankowy tytuł egzekucyjny wystawiany był w złotych, po przeliczeniu wierzytelności (...) na dzień sporządzenia tytułu egzekucyjnego według średniego kursu danej waluty w tym dniu, według tabeli kursowej (...) S.A.

/ dowód: Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach

(...) – załącznik nr 3 do Pisma Okólnego nr (...) – k. 451-456 /

Zarządzeniem No. C-I-3/09 z dnia 26.01.2009 r. w sprawie administrowania produktami bankowości detalicznej, począwszy od dnia 01.07.2009 r., Prezes Zarządu (...) S.A. wprowadził zmiany do oferty produktowej (...) w zakresie (...) hipotecznych polegające m.in. na:

1) umożliwieniu klientowi dokonywania spłat rat kredytu w walucie waloryzacji kredytu;

2) ...;

3) wprowadzeniu nowych stawek referencyjnych dla kredytów uruchamianych w EUR, USD, GBP na podstawie wniosków kredytowych złożonych do dnia 01.07.2009 r. – EURIBOR 3M dla EUR, LIBOR 3M dla USD, LIBOR 3M dla GBP a także wprowadził nowy Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...).

/ dowód: ogłoszenie – zmiana Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych – k. 457;

pismo Okólne (...) z załącznikiem – k. 458-463; pismo Okólne (...)

(...) z załącznikami – k. 465-475 /

Powód spłacał kredyt poprzez potrącenia z rachunku (...) nr (...).

W dniu 22.12.2006 r. z rachunku powoda zostały pobrane:

- prowizja za udzielenie kredytu – 7.920 zł,

- prowizja za ubezpieczenie – 1.056 zł,

- składka za ubezpieczenie NWW – 5.040 zł.

W dniach 14.01.2010 r. oraz 04.01.2013 r. powód uiścił składkę za ubezpieczenie NWW w kwotach odpowiednio 4.804,42 zł i 3.520,86 zł.

W dniach: 22.12.2006 r., 03.01.2008 r., 29.11.2012 r., 28.11.2013 r., 28.11.2014 r., 07.12.2015 r., 05.12.2016 r., 05.12.2017 r., 05.12.2018 r. oraz 05.12.2019 r. powód uiścił składkę na ubezpieczenie nieruchomości w łącznej kwocie 3.480 zł (10 rat x 384 zł).

W okresie od dnia 05.02.2007 r. do dnia 05.12.2019 r. powód uiścił na rzecz pozwanego:

- 174.563,16 zł + 76.044,03 CHF – raty kapitałowo-odsetkowe,

- 85,19 PLN + 59,77 CHF – odsetki karne.

W okresie od 05.02.2007 r. do 05.06.2007 r. powód uiszczył także 2.462,76 zł z tytułu ubezpieczenia pomostowego w formie podwyższonego oprocentowania.

/ dowód: zaświadczenie z dnia 02.01.2020 r. – k. 117-130 /

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo zasługuje na uwzględnienie prawie w całości.

Sąd dokonał ustaleń stanu faktycznego sprawy na podstawie materiału dowodowego obejmującego przedłożone przez strony dokumenty dotyczące przedmiotu i treści łączącego strony stosunku kredytowego, a także zeznania powoda. Zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy okazało się prowadzenie dowodu z opinii biegłego.

Powód dochodzi ustalenia nieważności umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 18.12.2006 r. oraz zwrotu świadczeń nienależnych spełnionych w wykonaniu tej umowy. Powód zakwestionował tę umowę kredytową, powołując się na jej sprzeczność z przepisami prawa bankowego oraz zawarcie w treści umowy postanowień niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ i nast. kc.

Uprawnione jest stanowisko powoda co do zawarcia w treści umowy z dnia 18.12.2006 r. niedozwolonych postanowień umownych w zakresie odnoszącym się do indeksacji kredytu do waluty CHF, co skutkowało nieważnością tejże umowy.

Powód zawarł z poprzednikiem prawnym pozwanego – (...) S.A. umowę kredytu typu indeksowanego (waloryzowanego) do waluty CHF w kwocie 528.000 zł. Stosownie do postanowień umowy kwota kredytu w CHF miała zostać określona według kursu kupna dewiz dla wyżej wymienionej waluty zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu wykorzystania kredytu lub transzy kredytu. Stosowany do przeliczenia walut przy wypłacie kredytu kurs CHF został ustalony jednostronnie według Tabeli kursów obowiązującej w Banku. Z kolei spłata rat kapitałowo-odsetkowych miała być dokonywana w złotych, po uprzednim przeliczeniu rat kapitałowo-odsetkowych według kursu sprzedaży dewiz dla CHF zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu spłaty. Wysokość rat kapitałowo-odsetkowych w złotych zależała od wysokości kursu sprzedaży dewiz dla CHF obowiązującego w Banku w dniu spłaty, a tym samym zmiana wysokości w/w kursu waluty miała wpływ na ostateczną wysokość spłacanego przez kredytobiorcę kredytu. Od dnia 13.10.2011 r. (stosownie do treści aneksu do umowy kredytu) spłata rat kapitałowo-odsetkowych mogła być określona i dokonywana w CHF.

W chwili zawarcia umowy kwota kredytu będąca podstawą wyliczenia rat nie została ściśle oznaczona. Docelowa suma kredytu w CHF miała dopiero wynikać z harmonogramu spłat. Uruchomienie kredytu miało nastąpić po spełnieniu szeregu warunków. Aczkolwiek warunki te mogły być spełnione przez kredytobiorcę dość szybko, nawet tego samego dnia lub w ciągu kilku dni, to jednak w chwili zawarcia umowy nie można było jednak jednoznacznie ustalić daty, w jakiej uruchomienie kredytu miało nastąpić. Pozwany w toku procesu w żaden sposób nie wyjaśnił ani nawet nie próbował wyjaśnić, dlaczego nie było możliwe dokonanie jednoznacznego i wiążącego przeliczenia PLN na CHF w dniu zawarcia umowy kredytu i według – uzgodnionego przez strony – kursu z tego dnia. Nic nie stało na przeszkodzie, aby w umowie kredytu dokonać przeliczenia waluty według określonego kursu, w szczególności średniego kursu NBP, albo jakiegokolwiek innego kursu – uzgodnionego z powodem.

Tymczasem umowa kredytu pozostawiała Bankowi swobodę w zakresie wyrażenia w CHF kwoty kredytu oddanej do dyspozycji kredytobiorcy, a w konsekwencji wysokości rat spłaty kredytu. Zapis o przeliczeniu sumy kredytu na CHF według kursu z dnia wykorzystania kredytu jest zapisem pochodzącym od Banku, a nie od powoda. Nie było to z pewnością postanowienie indywidualnie uzgodnione, skoro zostało przeniesione dosłownie z regulaminu kredytu. W umowie kredytu nie został również szczegółowo opisany mechanizm ustalania kursów kupna i sprzedaży CHF. Metoda kształtowania kursu nie została uzgodniona w ramach indywidualnej, jednostkowej umowy. Stosowanie w ogóle do jakichkolwiek przeliczeń kursu ustalanego przez Bank – bez jednoznacznego i pełnego przedstawienia w

umowie kredytu metody wyliczania tego kursu poddającej się weryfikacji – może być traktowane jako niedozwolone postanowienie umowne, sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy kredytobiorcy. Miernik waloryzacji stosowany do przeliczenia świadczenia pieniężnego winien mieć charakter obiektywny, niezależny od woli jednej ze stron. Natomiast mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22.01.2016 r., I CSK 149/14, OSNC 2016/11/134; z dnia 13.12.2018 r., V CSK 559/17), inaczej mówiąc jest nieuczciwy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.02.2019 r., II CSK 19/18). Ponadto, zastosowanie innego kursu dla przeliczenia kredytu uruchamianego – kursu kupna oraz innego kursu dla przeliczenia kredytu spłacanego – kursu sprzedaży prowadzi do uzyskania przez bank dodatkowej korzyści finansowej wynikłej z różnicy między tymi kursami. Na tym polega istota tzw. spreadu walutowego.

W umowie nr (...) wskazana orientacyjnie kwota kredytu po indeksacji – według kursu z dnia 15.12.2007 r. – wynosiła 228.018,65 CHF (§ 1 ust. 3A). Kwota wyliczona po wypłacie kredytu – według kursu z dnia 22.12.2006 r. – wynosiła 226.531,67 CHF.

Zakładając przeliczenie walut PLN/CHF wg średniego kursu NBP, zobowiązanie powoda wyniosłoby:

- według kursu z dnia zawarcia umowy kredytu – 18.12.2006 r. – 2,3717 – 222.625,12 CHF,
- według kursu z dnia uruchomienia kredytu – 22.12.2006 r. – 2,3827 – 221.597,35 CHF.

W każdym wypadku zobowiązanie powoda byłoby wyraźnie niższe od zobowiązania oznaczonego ostatecznie przez pozwanego. Stosując swój kurs kupna – niższy od kursu średniego NBP – Bank spowodował zwiększenie zobowiązania kredytobiorcy wyrażonego w walucie waloryzacji o ok. 4.000 - 5.000 CHF.

Z uwagi na zastosowanie kursu kupna (niższego) do przeliczenia kredytu wypłaconego oraz kursu sprzedaży (wyższego) do spłaty kredytu, zobowiązanie kredytobiorcy staje się wyższe już w dniu wypłaty, gdyby kredyt miał zostać od razu spłacony. Suma kapitału w PLN do spłaty jest w takim przypadku z założenia wyższa od sumy kapitału udostępnionego.

Zastosowanie różnego kursu w zależności od tego, czy przeliczenie dotyczy wypłaconego kredytu czy też wysokości raty w dniu przewidzianym w harmonogramie lub dniu poprzedzającym dzień płatności, należy uznać za naruszające interes konsumenta w sposób rażący, a niezależnie od tego za postanowienie umowne dotknięte sprzecznością z zasadami współżycia społecznego na zasadach ogólnych, a w konsekwencji nieważnością w rozumieniu art. 58 § 2 kc. Na potrzeby indeksacji kredytu do waluty obcej należało przyjąć kurs ustalany według tej samej jednolitej metody – albo każdorazowo kurs kupna, albo każdorazowo kurs sprzedaży albo jakąś postać kursu uśrednionego lub kursu niezależnego od stron umowy, np. kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski. Rozbieżność stosowanych kursów stanowi korzyść wyłącznie dla banku udzielającego kredytu, a nie dla kredytobiorcy będącego konsumentem. Sytuacje tego rodzaju legły zresztą u podstaw dokonania nowelizacji prawa bankowego ustawą tzw. antyspreadową z dnia 26.07.2011 r.

Wadliwe klauzule przeliczeniowe podlegają pominięciu – art. 385¹ § 1 i 2 kc. Jeżeli jednak dotyczą głównych świadczeń stron, umowa bez uwzględnienia tychże klauzul nie może być w ogóle wykonywana, co z kolei oznacza, iż jest ona nieważna na podstawie art. 58 § 1 kc. W aktualnym orzecznictwie sądowym przyjmowane jest stanowisko, iż klauzula indeksacyjna dotyczy głównego świadczenia stron umowy kredytu w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11.12.2019 r., V CSK 382/18, dotyczący zresztą dokładnie tego samego typu kredytu i takich samych klauzul przeliczeniowych, a także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30.09.2020 r., I CSK 556/18).

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29.08.1997 r. – Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego

kredytu. Skoro w samej umowie kredytu nie została wiążąco wskazana suma kredytu w CHF, będąca podstawą wyliczenia rat, czyli umowa kredytu pozostawiała bankowi swobodę w zakresie wyrażenia w CHF kwoty kredytu oddanej do dyspozycji kredytobiorcy, a w konsekwencji wysokości rat spłaty kredytu, to znaczy że umowa ta wadliwie określała zobowiązanie kredytobiorcy do zwrotu otrzymanej sumy, a przez to nie zawierała prawidłowo oznaczonych wszystkich niezbędnych elementów umowy kredytu przewidzianych w art. 69 ust. 1 prawa bankowego. To zaś uzasadnia stwierdzenie nieważności tej umowy.

Pozwany nie wykazał, aby treść umowy kredytu została indywidualnie uzgodniona z powodem. Przeciwnie, widać, że treść umowy w zakresie kwestionowanych postanowień indeksacyjnych stanowi wzorzec opracowany przez Bank. W szczególności indeksacja kredytu nie była indywidualnie uzgodniona. We wniosku kredytowym powód wskazał, że wnosi o przyznanie mu kredytu w kwocie 500.000 zł. To, że kredyt miał być indeksowany do waluty CHF, wynika z samego formularza pochodzącego od Banku. Złożenie wniosku kredytowego o określonej treści nie jest tożsame z indywidualnym uzgodnieniem postanowień umowy kredytu.

Nie może też mieć decydującego znaczenia podpisanie przez powoda – na formularzu Banku – oświadczenia o ryzyku walutowym i ryzyku zmiany stopy procentowej. Możliwość samej zmiany kursu waluty jest oczywista, natomiast powód nie wyraził swobodnie zgody na stosowanie kursów ustalanych przez Bank. Nie można też przyjąć, że ryzyko kursowe, immanentnie związane z istotą kredytu typu indeksowanego, zostało kredytobiorcy jednoznacznie, precyzyjnie i wyczerpująco przedstawione.

W ogóle nietrafne jest powoływanie się na „wybór oferty” kredytu indeksowanego. Sporządzenie przez pracownika banku lub pośrednika kredytowego symulacji kredytu czy też wstępne sprawdzenie zdolności kredytowej nie jest złożeniem oferty. Analitycy pozwanego ocenili konkretny wniosek kredytowy powoda i wydali akceptację dla kredytu indeksowanego. Świadome dokonanie wyboru byłoby możliwe dopiero wówczas, gdyby po zweryfikowaniu wniosku i zdolności kredytowej wnioskującemu przedstawiono dwie konkretne propozycje z konkretnymi warunkami (kwota kredytu, oprocentowanie, wysokość raty, itp.) i wówczas dokonałby on wyboru.

Z kolei na indywidualne uzgodnienie wskazywałyby przesłanie kredytobiorcy projektu umowy ze wskazaniem, żeby się z nią zapoznał i przedstawił swoje uwagi i ewentualnie proponowane zmiany.

Wreszcie, trzeba wskazać, iż umowa nie zawiera żadnego mechanizmu chroniącego konsumenta przed zmianą kursów prowadzącą do zaburzenia równowagi kontraktowej. Powód trafnie wskazał, że po 13 latach spłaty kredytu saldo do spłaty przekracza pierwotną kwotę kredytu.

Co do zasady samo przeliczenie kredytu wyrażonego nominalnie w złotych polskich według oznaczonego kursu waluty obcej można uznać za dopuszczalne i zgodne z ustawą. Według art. 358¹ § 2 kc strony umowy, w szczególności umowy kredytu, mogą zastrzec, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego miernika wartości (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25.03.2011 r., IV CSK 377/10; z dnia 18.05.2016 r., V CSK 88/16; z dnia 08.12.2006 r., V CSK 339/06). Tenże miernik może być rozumiany jako wskaźnik w ogóle mający inny charakter albo jako waluta obca w stosunku do waluty zobowiązania – skoro ustawodawca dopuszcza miernik waloryzacji inny niż pieniądź, to znaczy, że dopuszcza także inny pieniądź (walutę) niż pieniądź polski (waluta polska). Świadczenie pieniężne może zatem zostać zwaloryzowane według przewidzianego w umowie kryterium – przeciętnego wynagrodzenia, stopy inflacji, kursu złota, średniej ceny zboża albo jakichkolwiek innego wskaźnika gospodarczego, a także przeliczenie świadczenia pieniężnego wyrażonego nominalnie w złotych polskich może nastąpić według kursu innej waluty. Indeksacja kredytu do waluty obcej jest postacią takiej właśnie waloryzacji umownej. Waloryzacja świadczenia pieniężnego zmierza do urealnienia jego wartości poprzez odwołanie do obiektywnych, niezależnych od stron transakcji kryteriów. Także w przypadku umów kredytu takie urealnienie może znaleźć zastosowanie. Waloryzacja kwoty nominalnej kredytu jest niezależna od ustaleń dotyczących odsetek umownych (kapitałowych), które w przypadku umowy kredytu stanowią wynagrodzenie banku za wykorzystanie przez kredytobiorcę udostępnionych mu środków pieniężnych, w przeciwieństwie do odsetek za opóźnienie pełniących właśnie funkcję waloryzacyjną obok funkcji represyjnej.

Regulacje dotyczące kredytu indeksowanego do waluty obcej zostały wprowadzone do art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 pr. bank. z dniem 26.08.2011 r. na mocy ustawy z dnia 26.07.2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe i niektórych innych ustaw (tzw. ustawy antyspreadowej). Nie oznacza to jednak, iż przed tą datą zawarcie umowy kredytu tego rodzaju było niedopuszczalne. Przeciwnie, możliwość zawarcia umowy kredytu zawierającej tego rodzaju postanowienia mieściła się w ramach ogólnej swobody kontaktowania przewidzianej w art. 353¹ kc (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29.04.2015 r., V CSK 445/14; z dnia 22.01.2016 r., I CSK 1049/14).

Jednakże prawidłowa, dopuszczalna i zgodna z prawem waloryzacja świadczenia wymagałaby jednoznacznego, precyzyjnego oznaczenia miernika waloryzacji przewidzianego w treści umowy. Oznacza to, że przeliczenie sumy kredytu w PLN na CHF musiałyby zostać dokonane od razu, według uzgodnionego przez strony kursu, nie zaś odroczone w czasie na dzień nieznanym w chwili zawarcia umowy i pozostawione swobodzie Banku.

W świetle aktualnego orzecznictwa Sądu Najwyższego nie powinno budzić wątpliwości, iż postanowienia wprowadzające mechanizm indeksacyjny o takiej konstrukcji, jak w kwestionowanej przez powoda umowie, mają charakter niedozwolony, uznaje się bowiem, iż określenie wysokości należności obciążającej konsumenta z odwołaniem do tabel kursów ustalanych jednostronnie przez bank, bez wskazania obiektywnych kryteriów, jest nietransparentne, pozostawia pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarcza kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz narusza równorzędność stron (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 11.12.2019 r. V CSK 382/18; z dnia 30.09.2020 r., I CSK 556/18; z dnia 02.06.2021 r., I CSKP 55/21).

W aktualnym orzecznictwie sądowym dominujące jest stanowisko wskazujące na nieważność umów kredytu indeksowanego do CHF zawierających klauzule przeliczeniowe tożsame z kwestionowanymi przez powoda postanowieniami umowy kredytu oraz regulaminu kredytowania.

Nieważność umów kredytu indeksowanego do CHF d. (...) S.A. ((...), (...), itp.) została stwierdzona w sprawach zakończonych wyrokami:

- Sądu Apelacyjnego w Warszawie: z dnia 17.11.2021 r., I ACa 677/19; z dnia 10.11.2021 r., V ACa 38/21; z dnia 09.11.2021 r., I ACa 343/21; z dnia 09.11.2021 r., I ACa 763/21; z dnia 09.11.2021 r., I ACa 341/21; z dnia 08.11.2021 r., V ACa 118/21; z dnia 08.11.2021 r., I ACa 251/18; z dnia 04.11.2021 r., I ACa 190/21; z dnia 03.11.2021 r., I ACa 363/21; z dnia 28.10.2021 r., I ACa 306/21; z dnia 21.10.2021 r., I ACa 452/21; z dnia 26.10.2021 r., I ACa 27/19; z dnia 26.10.2021 r., V ACa 427/20; z dnia 15.10.2021 r., V ACa 689/19; z dnia 14.10.2021 r., I ACa 531/21; z dnia 28.09.2021 r., I ACa 396/21; z dnia 28.09.2021 r., I ACa 355/21; z dnia 22.09.2021 r., I ACa 248/21; z dnia 03.02.2021 r., I ACa 428/20; z dnia 16.12.2020 r., I ACa 72/20; z dnia 15.12.2020 r., V ACa 468/20; z dnia 04.12.2020 r., I ACa 198/20; z dnia 24.11.2020 r., I ACa 522/18; z dnia 18.11.2020 r., I ACa 342/20; z dnia 26.10.2020 r., I ACa 215/20; z dnia 22.10.2020 r., I ACa 709/19; z dnia 24.09.2020 r., V ACa 505/19; z dnia 04.09.2020 r., VI ACa 44/19; z dnia 23.07.2020 r., I ACa 616/18; z dnia 10.07.2020 r., V ACa 386/19; z dnia 08.07.2020 r., I ACa 397/19; z dnia 08.07.2020 r., I ACa 52/18; z dnia 25.06.2020 r., I ACa 286/18; z dnia 16.06.2020 r., I ACa 540/19; z dnia 28.05.2020 r., I ACa 397/18; z dnia 02.03.2020 r., I ACa 199/18; z dnia 18.02.2020 r., I ACa 565/18; z dnia 29.01.2020 r., I ACa 67/19; z dnia 28.01.2020 r., I ACa 104/19; z dnia 23.01.2020 r., I ACa 473/18; z dnia 30.12.2019 r., I ACa 598/18; z dnia 18.12.2019 r., I ACa 86/19; z dnia 04.12.2019 r., I ACa 442/18; z dnia 27.11.2019 r., V ACa 752/18; z dnia 08.11.2019 r., I ACa 202/19; z dnia 23.10.2019 r., V ACa 567/18;

- Sądu Apelacyjnego w Gdańsku: z dnia 17.11.2021 r., I ACa 359/20; z dnia 16.11.2021 r., I ACa 819/21; z dnia 26.10.2021 r., V ACa 254/21; z dnia 08.10.2021 r., V ACa 280/21; z dnia 29.06.2021 r., I ACa 219/21; z dnia 10.09.2021 r., I ACa 485/21;

- Sądu Apelacyjnego w Łodzi: z dnia 03.11.2021 r., I ACa 835/20; z dnia 18.10.2021 r., I ACa 1309/20; z dnia 13.01.2021 r., I ACa 973/20; z dnia 31.08.2020 r., I ACa 784/19; z dnia 10.08.2020 r., I ACa 1276/18; z dnia 09.03.2020 r., I ACa 80/19; z dnia 16.12.2019 r., I ACa 952/18; z dnia 22.10.2019 r., I ACa 1047/18.

Z kolei pominięcie klauzul przeliczeniowych (tzw. odfrankowanie) zostało dokonane w sprawach zakończonych wyrokami:

- Sądu Apelacyjnego w Warszawie: z dnia 28.10.2020 r., V ACa 416/20; z dnia 25.08.2020 r., V ACa 733/19; z dnia 24.06.2020 r., V ACa 442/19;

- Sądu Apelacyjnego w Łodzi: z dnia 14.06.2021 r., I ACa 516/20; z dnia 15.09.2021 r., I ACa 1082/20; z dnia 31.12.2020 r., I ACa 273/19; z dnia 22.10.2020 r., I ACa 1030/18; z dnia 24.07.2020 r., I ACa 1166/18; z dnia 10.07.2020 r., I ACa 1027/18; z dnia 22.01.2020 r., I ACa 1409/18.

Widać zatem, że dominujące w aktualnym orzecznictwie sądowym jest stanowisko wskazujące na nieważność umów kredytowych tożsamy lub zbliżony do umowy zawartej przez powoda.

Reasumując powyższe, usprawiedliwione jest stanowisko powoda co do nieważności umowy kredytu nr (...) z dnia 18.12.2006 r.

Zgodnie z art. 189 kpc powód może żądać ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, jeżeli ma w tym interes prawny.

Powództwo o ustalenie stosunku prawnego lub prawa może zostać uwzględnione wtedy, gdy spełnione są dwie przesłanki merytoryczne: interes prawny oraz wykazanie prawdziwości twierdzeń powoda o tym, że dany stosunek prawny lub prawo rzeczywiście istnieje. Pierwsza z tych przesłanek warunkuje określony skutek tego powództwa, decydując o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda, wykazanie zaś istnienia drugiej z tych przesłanek decyduje o kwestii zasadności powództwa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.06.2001 r., II CKN 898/00).

Interes prawny w rozumieniu art. 189 kpc oznacza potrzebę prawną, wynikającą z sytuacji prawnej, w jakiej znajduje się powód. Może wynikać z bezpośredniego zagrożenia prawa powoda lub zmierzać do zapobieżenia temu zagrożeniu. Interes prawny występuje także wtedy, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa, mająca charakter obiektywny. Powód musi udowodnić, że ma interes prawny w wytoczeniu powództwa przeciwko konkretnemu pozwanemu, który przynajmniej potencjalnie stwarza zagrożenie dla jego prawnie chronionych interesów, a sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego praw przez definitywne zakończenie istniejącego między stronami sporu lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu w przyszłości takiego sporu, tj. obiektywnie odpadnie podstawa jego powstania. Na takie cechy roszczenia o ustalenie z art. 189 kpc wskazywał wielokrotnie Sąd Najwyższy, m.in. w wyrokach: z dnia 30.10.1990 r., I CR 649/90; z dnia 08.05.2000 r., V CKN 29/00; z dnia 04.10.2001 r., I CKN 425/00; z dnia 01.04.2004 r., II CK 125/03; z dnia 18.06.2009 r., II CSK 33/09; z dnia 18.03.2011 r., III CSK 127/10; z dnia 09.02.2012 r., III CSK 181/11, OSNC 2012/7-8/101; z dnia 14.03.2012 r., II CSK 252/11; z dnia 29.03.2012 r., I CSK 325/11; z dnia 19.09.2013 r., I CSK 727/12. Inaczej mówiąc, przez interes prawny w procesie cywilnym należy rozumieć obiektywną w świetle obowiązujących przepisów prawnych, to jest wywołaną rzeczywistym narażeniem lub zagrożeniem określonej sfery prawnej, potrzebę uzyskania określonej treści wyroku (T. Rowiński, *Interes prawny w procesie cywilnym i w postępowaniu nieprocesowym*, Warszawa 1971, s. 26). Osoba zainteresowana może dochodzić roszczenia o ustalenie, jeśli nie może uzyskać jakiegokolwiek innej ochrony, w jakikolwiek inny sposób, niż poprzez uzyskanie i przedłożenie wyroku ustalającego istnienie lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego. O istnieniu interesu prawnego w rozumieniu art. 189 kpc decyduje faktyczna, konkretna potrzeba ustalenia. Potrzeba ta zaś niewątpliwie występuje wówczas, kiedy ustalenie prowadzi do definitywnego rozwiązania problemów powoda i chroni jego również na przyszłość przed posunięciami strony przeciwnej.

Biorąc pod uwagę fakt, iż umowa kredytu nr (...) została zawarta na okres od 18.12.2006 r. do 05.01.2037 r., należy uznać, że zachodzi niepewność sytuacji prawnej powoda wymagająca wiążącego rozstrzygnięcia. Ustalenie

nieważności umowy kredytu zwalnia powoda z obowiązku dalszego uiszczania kolejnych rat kredytu i otwiera drogę do ostatecznego rozliczenia kredytu.

W tej sprawie spełnione zostały przesłanki ustalenia nieważności umowy kredytu na podstawie art. 189 kpc, tj. posiadanie przez powoda interesu prawnego w żądaniu takiego ustalenia oraz zaistnienie wadliwości umowy w postaci jej sprzeczności z prawem skutkującej nieważnością na podstawie art. 58 § 1 kc.

Sąd ustalił zatem (pkt I wyroku), że umowa kredytu nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF zawarta w dniu 18.12.2006 r pomiędzy (...) S.A. w W. (obecnie (...) S.A. w W.) oraz P. H. jest nieważna.

Ponieważ powód wskazał na nieważność umowy kredytu, realizując uprawnienie przysługujące mu jako konsumentowi poszukującemu ochrony na drodze sądowej (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie K. i J. D. c/a (...) z dnia 03.10.2019 r., C-260/18), nie było potrzeby dokonywania oceny relacji stron z punktu widzenia roszczeń zgłoszonych jako ewentualne. Zbędne stało się przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego (art. 235⁽²⁾ § 1 pkt 2 kpc). Dla rozstrzygnięcia tej sprawy nie miało również znaczenia, czy stosowane przez pozwanego kursy CHF miały charakter rynkowy, skoro ich zastrzeżenie w umowie było wadliwe z uwagi na brak indywidualnego uzgodnienia sposobu ustalenia tychże kursów, zaś możliwość przeliczenia kredytu według kursu średniego NBP została istotnie podważona (por. wskazany wyrok TSUE z dnia 03.10.2019 r., C-260/18).

Zgodnie z art. 405 kc w zw. z art. 410 § 1 kc kto spełnił świadczenie nienależne, obowiązany jest do jego zwrotu. Zgodnie zaś z art. 410 § 2 kc świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

W konsekwencji stwierdzenia nieważności umowy kredytu powód może domagać się zwrotu świadczenia nienależnie spełnionego w wykonaniu tejże umowy, tj. zwrotu kwot przekazanych na rzecz Banku wyrażonych w PLN oraz w CHF, tj. 199.919,37 zł i 57.228,04 zł. Nieważność umowy kredytu oznacza brak podstaw do zapłaty wszystkich przewidzianych w niej należności, nie tylko spłaty kapitału i odsetek umownych, ale także prowizji i innych opłat, w szczególności składek na ubezpieczenia związane z udzieleniem kredytu.

Za nietrafny należy uznać zarzut przedawnienia roszczenia. Ponieważ zobowiązanie do zwrotu świadczenia nienależnego jest zobowiązaniem bezterminowym, którego wymagalność zależy od wezwania do zapłaty, zastosowanie znajduje art. 120 kc, zgodnie z którym, jeżeli wymagalność zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Należy zatem rozważyć, kiedy powód mógł najwcześniejszym skierować do pozwanego wezwanie do zapłaty. W ocenie Sądu Okręgowego stan taki zaistniał wówczas, gdy pojawiły się w opinii publicznej, w prasie, itp. szerzej prezentowane poglądy co do możliwych wadliwości umów kredytów indeksowanych lub denominowanych do CHF, czy też po wejściu w życie ustawy antyspreadowej, a zatem około 2011 r. W takim wypadku do dnia wniesienia pozwu nie minął okres 10 lat. Termin przedawnienia się roszczeń restytucyjnych konsumenta wobec przedsiębiorcy opartych na postanowieniach nieuczciwych rozpoczyna swój bieg od chwili, gdy powziął on wiedzę co do nieuczciwego charakteru warunków umownych (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 22.04.2021 r., C-485/19), albo w chwili, kiedy umowa stała się trwale bezskuteczna, czyli kiedy konsument stanowczo wyraził wolę jej unieważnienia (zob. uchwałę składu Sądu Najwyższego z dnia 07.05.2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021/9/56). Można jeszcze dodać, iż według niektórych prezentowanych w doktrynie i orzecznictwie poglądów nawet sama spłata pożyczki lub kredytu nie jest świadczeniem okresowym, gdyż spłacający spełnia jedno z góry oznaczone świadczenie tworzące jedną całość, ale tylko rozłożone w czasie, nie zaś szereg świadczeń równorzędnych (zob. B. Kordasiewicz w: System Prawa Cywilnego. Tom 2. Prawo cywilne – część ogólna, W-wa 2002, s. 548-549; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10.09.1970 r., I CR 329/70, PUG 70/12, oraz z dnia 02.10.1998 r., III CKN 578/98; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 17.01.2018 r., I ACa 705/17). Skoro spłata kredytu nie jest świadczeniem okresowym, to rozliczenie tej spłaty w wyniku stwierdzenia nieważności umowy

tym bardziej nie może mieć takiego charakteru. Z tych przyczyn roszczenie kredytobiorcy przedawnia się w ogólnym sześć- lub wcześniej dziesięcioletnim terminie przewidzianym w art. 118 kc – z uwzględnieniem dyspozycji art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13.04.2018 r. o zmianie kodeksu cywilnego.

Zobowiązanie do zwrotu świadczenia nienależnego należy do tzw. zobowiązań bezterminowych, w których termin spełnienia świadczenia nie jest z góry oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, wobec czego spełnienie winno nastąpić niezwłocznie po wezwaniu do wykonania zgodnie z art. 455 kc. Niezwłoczne spełnienie świadczenia pieniężnego w rozumieniu art. 455 kc oznacza z reguły spełnienie go w terminie 14 dni (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.05.1991 r., II CR 623/90; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 20.03.2012 r., I ACa 191/11). Powód nie wykazał, aby skutecznie wezwał pozwanego do zapłaty przed wytoczeniem powództwa, zatem pozwany popadł w opóźnienie dopiero po 14 dniach od doręczenia mu odpisu pozwu (w dniu 04.05.2020 r. – k. 252), tj. z dniem 19.05.2020 r. W pozostałym zakresie – dotyczącym dalszych odsetek – powództwo podlegało oddaleniu.

Na podstawie art. 98 kpc powodowi jako wygrywającemu sprawę przysługuje zwrot kosztów procesu obejmujących opłatę sądową od pozwu – 1.000 zł, wynagrodzenie pełnomocnika ustalone zgodnie z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – 10.800 zł, opłatę skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł, opłatę sądową od wniosku o zabezpieczenie – 100 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w postępowaniu zażaleniowym XII Cz 70/21 ustalone zgodnie z § 10 ust. 2 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 7 przywołanego rozporządzenia – 2.700 zł, tj. łącznie 14.617 zł.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł, jak w sentencji wyroku.